

Володимир Нестерович,

доктор юридичних наук, професор кафедри
загальноюридичних дисциплін

Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка

УДК 349.41

Реалізація права петицій на рівні Європейського Союзу

Підписання та ратифікація Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року, стало потужним поштовхом щодо процесу наближення національної правової системи України до стандартів Європейського Союзу, у тому числі й у сфері співробітництва з питань громадянського суспільства. Зокрема, згідно зі статтею 444 вказаної Угоди, Сторони сприяють діалогу та співробітництву між учасниками громадянського суспільства з обох сторін як невід'ємної частини відносин між Україною та ЄС, шляхом:

а) зміцнення контактів та взаємного обміну досвідом між організаціями громадянського суспільства в Україні та державах-членах ЄС, зокрема проведення професійних семінарів, підвищення кваліфікації тощо;

б) сприяння процесу інституційної розбудови та консолідації організацій громадянського суспільства, у тому числі, серед іншого, лобістській діяльності, неформальному спілкуванню, візитам і семінарам тощо;

с) забезпечення поінформованості українських представників щодо організації в рамках ЄС консультацій та діалогу між соціальними і громадськими партнерами з метою залучення громадянського суспільства до політичного процесу в Україні [1].

Однією з найбільш ефективних та корисних форм взаємодії влади та громадськості, яка може бути перейнята Україною у рамках наближення до стандартів європейської демократії, є реалізація права петицій на рівні Європейського Союзу. Тим більше, набуття чинності Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» від 2 липня 2015 року № 577-VIII [2] наочно засвідчило, що перші кроки українською владою у цій сфері вже зроблені. У зв'язку з цим, досить нагально постало питання щодо вивчення досвіду реалізації права петицій на рівні Європейського Союзу з можливим його врахуванням при вдосконаленні національної моделі звернень громадян, яка наразі потребує відповідної модернізації. Тому метою цієї статті є розк-

риття питання реалізації права петицій на рівні Європейського Союзу.

Можливість направляти звернення громадян до владних інституцій Європейського Союзу була досить швидко врегульована на наднаціональному рівні. Зокрема, у Європейському Союзі право подавати петиції до Європейського парламенту було передбачене ще Маастрихтським договором 1992 року. Право петиції було запроваджено для того, щоб громадяни ЄС та особи, які постійно проживають в Європейському Союзі, мали можливість у більш простій формі звертатися до органів публічної влади ЄС із побажаннями та скаргами. Суттєво посилює право петицій в ЄС прийняття Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 року (Charter of Fundamental Rights of the European Union). Так, згідно зі статтею 44 цієї Хартії, кожен громадянин або громадянка Європейського Союзу, фізична або юридична особа, яка проживає або має офіційне зареєстроване місцезнаходження в одній з держав-членів, володіє правом на подачу петиції до Європейського парламенту [3].

Усі петиції, відповідно до Правил процедури Європейського парламенту, повинні бути пов'язані з діяльністю, договорами та законодавством Європейського Союзу. Подані петиції можуть стосуватися застосування цих положень як органами ЄС, так і національними органами держав-членів Європейського Союзу. Фізичні особи можуть подавати петиції до Європейського парламенту як у справах громадського характеру, наприклад, що зачіпають економічну, політичну або соціальну сфери, так і особистого характеру [4, с. 104]. При цьому, згідно статті 41 вказаної Хартії, петицію можна направити будь-якою офіційною мовою Спільноти [3].

Інституційною гарантією ефективною реалізації права петицій на рівні ЄС є діяльність двох спеціалізованих установ у складі Європейського парламенту, які розглядають подані петиції і приймають рішення про пода-

льші дії. Такими установами є Комітет з петицій та Європейський омбудсман. Варто звернути увагу, що установчі договори та регламентні акти ЄС визначають діяльність Комітету з петицій та Європейського омбудсмана таким чином, що ці установи скоріше гармонійно доповнюють на загальноєвропейському рівні один одного у розгляді петицій, ніж виключають у такій діяльності або протистоять один одному. Унеможливлення бюрократичного конфлікту між Комітетом з петицій та Європейським омбудсманом суттєво посилює потенціал направлення петицій на рівні Європейського Союзу.

У цілому Комітет з петицій Європейського парламенту було створено з огляду на вже існуючу інституцію на національному рівні – Комітет з петицій Німецького Бундестагу, який довів свою ефективність та корисність у взаємодії влади та суспільства. Лейтмотивом щодо створення у структурі німецького парламенту принципово нової інституції було те, що подання петицій у ФРН довгий час не мало ефективних проявів, на кшталт позитивного американського чи британського конституційного досвіду. У зв'язку з цим, законодавство про право петицій у Німеччині було суттєво посилено у середині 70-х років ХХ століття шляхом прийняття низки спеціальних законів та вдосконалення процедурних правил діяльності Німецького Бундестагу [5; 6].

Серед іншого, у 1975 році було прийнято Закон ФРН «Про повноваження комітету з петицій Німецького Бундестагу» (Gesetz über die Befugnisse des Petitionsausschusses). Згідно цього Закону новообраний Бундестаг зобов'язаний створити комітет з петицій (Petitionsausschuss) для розгляду клопотань та скарг, які надходять до Бундестагу. Згодом Основний Закон ФРН був доповнений окремою статтею «45с», яка передбачила наступні засади діяльності Комітету з петицій: 1) Бундестаг створює Комітет з петицій, який зо-

бов'язаний розглядати прохання та скарги, що подаються в Бундестаг згідно зі статтею 17 Основного закону; 2) повноваження Комітету з перевірки скарг встановлюються федеральним законом [7, с. 5]. За роки свого існування зазначений комітет зарекомендував себе як інституційний посередник між парламентом та громадянами у вирішенні нагальних питань нормативно-правового характеру. Комітет Бундестагу з петицій, відзначає німецький професор державного права П. Бадура, фактично відіграє роль колективного омбудсмена [8, с. 483].

Розгляд петицій Німецьким парламентом з конституційно-процесуальних позицій відбувається наступним чином. Президент Бундестагу, керуючись його Регламентом, направляє петиції громадян, які надійшли на адресу парламенту, до Комітету з розгляду петицій. Останній при розгляді петицій запитує висновки постійних комітетів, якщо в петиціях порушені обговорювані цими комітетами питання. Депутат, який передає петицію, залучається на його вимогу до розгляду петиції в цьому комітеті з правом дорадчого голосу. Комітет з петицій повинен визначити принципові положення щодо розгляду прохань і скарг та в конкретних випадках виходити з цих положень. У разі витребування комітетом документів чи довідок або доступу до відповідних федеральних органів, корпорацій, відомств та фондів про це слід повідомити компетентного члена Федерального уряду. Такі ж заходи необхідно своєчасно вжити, у випадку заслуховування у зв'язку з поданою петицією свідка або експерта. Комітет може передати свої повноваження кому-небудь зі своїх членів, визначивши у своєму рішенні зміст і обсяг цих повноважень [7, с. 6-10].

За результатами опрацювання поданих звернень громадян, Комітет з петицій надає Німецькому Бундестагу щомісячну доповідь про розглянуті ним петиції зі своїми пропозиці-

ями та рекомендаціями щодо їх врахування у подальшій діяльності парламенту. Крім того, Регламент Німецького Бундестагу зобов'язує комітет щорічно звітувати про свою діяльність. Річна доповідь Комітету з петицій включається до порядку денного Бундестагу протягом трьох тижнів поточної сесії після ознайомлення з нею депутатів. Доповідач може доповнити Доповідь щодо петицій у своєму усному виступі. Обговорення доповіді проводиться на вимогу фракції або 5% присутніх депутатів. Заявникам направляються мотивовані повідомлення про вирішення їх прохань [7, с. 6-10].

Суттєво посилює право петицій можливість їх подання до Комітету з петицій через мережу Інтернет. Зокрема, згідно з Річним звітом Комітету з петицій Німецького Бундестагу за 2015 рік, за звітний період надійшло майже 500 тисяч електронних петицій. Загалом до е-петицій був неймовірно великий інтерес населення. Так, на сайті Комітету з петицій було зареєстровано понад 1,8 мільйона користувачів, а сам веб-сайт Комітету з петицій продовжує залишатися найуспішнішим сайтом Німецького Бундестагу. Якщо додати до цього петиції, які надійшли звичайною поштою та факсом, то загальна кількість петицій, яку отримав Комітет з петицій за 2015 рік, подвоїться [9, с. 5].

Отже, наявність Комітету з петицій Німецького Бундестагу є важливою інституційною гарантією приділення належної уваги зверненням громадян та врахування заявлених у формі петицій прохань під час прийняття законів та інших нормативно-правових актів. Пересічні німці можуть вплинути на прийняття того чи іншого нормативно-правового акта у ФРН шляхом направлення петиції до цього комітету. Комітет з петицій Німецького Бундестагу не є органом публічної влади, та не володіє контрольно-наглядними повноваженнями по відношенню до інших органів, організацій та установ. Однак, згідно

з регламентними процедурами Бундестагу, він має право витребувати документи, довідки, іншу документацію та отримувати доступ до організацій і установ, заслуховувати осіб, які направили петиції, свідків, експертів та інших осіб, що володіють спеціальними знаннями [7, с. 22-24].

Створення Комітету з петицій у Європейському парламенті, який має велику схожість з аналогічним комітетом Бундестагу ФРН, є нагальним свідченням про перенесення національного прогресивного конституційно-правового досвіду на рівень функціонування європейських владних установ. Процедура розгляду звернень Комітетом з петицій викладена у правилах 201-203 Правил процедури Європейського парламенту. Відповідно до цих норм, перед початком розгляду кожної конкретної петиції Комітет визначає її прийнятність за двома критеріями. Першим критерієм є формальна прийнятність, яка полягає у тому, що петиція повинна містити прізвище, громадянство та адресу кожного заявника, а також повинна бути складена однією з офіційних мов ЄС. Другим критерієм є матеріальна прийнятність, яка полягає у встановленні підпадання поданої петиції під сферу діяльності ЄС. У разі визнання петиції непринятною Комітет інформує про це заявників, при цьому зазначає причини відмови та часто пропонує заявникам звернутися до іншого національного чи міжнародного органу [10, с. 105].

На підставі цього Комітет з петицій звертається до Європейської Комісії з проханням надати відповідну інформацію або визначити свою позицію щодо питань, які були порушені у поданій петиції. За необхідності Комітет може консультуватися з іншими комітетами Європейського Парламенту, особливо якщо йдеться про ті петиції, які мають за мету зміну наявних норм права. Комітет з петицій також може провести слухання або направити своїх членів для проведення розслідування. У разі накопичення відповідної інформації

петиція ставиться на порядок денний засідання Комітету, на який запрошується представник Європейської Комісії. На засіданні Комісія робить усну заяву та коментарі щодо своєї письмової відповіді на питання, порушені в петиції. Після цього члени Комітету з петицій мають можливість поставити питання представнику Європейської Комісії. Залежно від обставин кожного конкретного випадку подальший розвиток розгляду справи може мати різний результат.

Так, якщо петиція є специфічним випадком, який вимагає індивідуального вирішення, Комісія може зв'язатися з відповідними органами публічної влади або передати справу до постійного представника держави-члена, якщо такий підхід може вирішити справу. У деяких випадках Комітет з петицій може попросити Президента Європейського парламенту звернутися до національних органів публічної влади держави заявника. Подана петиція може стати приводом для різноманітних політичних дій з боку Європейського парламенту або Європейської Комісії. У будь-якому випадку заявник отримує відповідь із викладом результату вжитих заходів [10, с. 105].

Засідання Комітету з петицій відбуваються щомісячно, як правило, крім серпня, коли Європейський Парламент перебуває на канікулах. Комітету в його роботі надає допомогу Постійний секретаріат, який має консультативну функцію та який готує засідання Комітету. Комітет з петицій може співпрацювати з національними та місцевими органами публічної влади у державах-членах ЄС для вирішення питання, яке було порушене у петиції. Однак він не може скасовувати рішення, прийняті компетентними органами держав-членів ЄС. Рішення Комітету з петицій не мають імперативної юридичної сили стосовно інших органів публічної влади. Однак вони можуть дати можливість відкрити процедуру розгляду порушення законодавства ЄС в Європейській Комісії або примусити

державу-члена ЄС змінити законодавство з вказаних питань. Комітет з петицій не може ні визначати компенсацію учасників спору, ні відкривати процедуру розгляду справи в суді ЄС чи суді першої інстанції ЄС [10, с. 105].

Відповідно до останнього оприлюдненого річного звіту Комітету з петицій Європейського парламенту, протягом 2014 року ним було отримано 2714 петицій, що майже на 6% нижче за показник 2013 року, коли до Комітету було подано 2885 клопотань. З поданих петицій 817 було визнано прийнятними і були закриті; 1070 петицій – неприйнятними, а щодо 37 петицій їх рекомендації були поставлені під сумнів. У цілому, якщо порівнювати з 2009 роком, то загальна кількість петицій, які отримав Комітет у 2014 році майже подвоїлася [11; с. 3], що свідчить про позитивну динаміку реалізації права петицій на рівні ЄС.

У цілому, за даними Доповіді про стан демократії участі в Європейському Союзі, одна третина опитаних респондентів (34%) стверджує, що вони підписали петицію протягом останніх двох років. Водночас кількість підписантів петицій по державам-членам ЄС має значні коливання. Так, якщо у Великій Британії такий показник становив 53%, у Франції 51%, то у Греції петиції підписали лише 10% громадян, а на Кіпрі взагалі тільки 7% громадян [12, с. 28]. Прикладом масового використання петиційного права у здійсненні впливу на прийняття нормативно-правових актів органами публічної влади ЄС є дії декількох екологічних громадських об'єднань, які подали до Європарламенту петицію, котру підписало 2,5 млн. громадян ЄС [13, с. 40].

Окрім Комітету з петицій інституційне забезпечення механізму реалізації права петицій на рівні ЄС здійснює також Європейський омбудсмен, який є спеціально уповноваженою особою при Європейському парламенті. Європейський омбудсмен, згідно з Лісабонською угодою

2007 року, уповноважений займатися розглядом заяв і скарг громадян ЄС, їх вирішенням та звітуванням на основі аналізу отриманих звернень перед Європарламентом [14, с. 52]. Омбудсмен уповноважений приймати скарги на незадовільну діяльність всіх інституцій та установ ЄС, за винятком Суду ЄС та Суду загальної юрисдикції. Петицію можна подати самостійно як безпосередньо до офісу омбудсмена, так і надіслати її поштою, факсом, через спеціальну електронну форму, яка розміщена на сайті Європейського омбудсмена, або через члена Європарламенту. За бажанням заявника, подана петиція може мати конфіденційний характер, щоб унеможливити будь-які репресивні заходи щодо заявника з боку національних органів публічної влади [10, с. 108].

Згідно з останнім оприлюдненим Річним звітом Європейського омбудсмена за 2014 рік, ним було зареєстровано 2079 скарг. Омбудсмен допоміг більш ніж 23072 особам, маючи справу з їх скаргами, забезпечуючи відповідь на їхні прохання про надання інформації (1823), а також надаючи консультації через інтерактивне керівництво на офіційному сайті (19170). Скарги, здебільшого пов'язані з відсутністю прозорості у рамках ЄС [16; с. 16]. Протягом декількох років, від 20% до 30% скарг, що офіс омбудсмена розглянув, торкнулися саме прозорості. Найбільш поширеною проблемою прозорості, яка була піднята у скаргах, – це відмова установ ЄС надати доступ до документів і/або інформації. У 2014 році Уповноважений з прав людини відкрив цілий ряд проваджень щодо відмови установ ЄС надати доступ до ключових документів ЄС, з позитивними результатами. Як наслідок Європейська Комісія була вимушена оприлюднити документи про вступ Греції до Єврозони, вона також опублікувала внутрішні документи про Загальну політику ЄС в галузі рибальства, а Європейський центральний банк розкрив лист, яко-

го він надіслав Ірландському уряду в розпал фінансової кризи [16; с. 7].

Найбільше нарікань у своїх скаргах до Європейського Омбудсмана громадяни ЄС мають на діяльність Європейської Комісії – 204 відкритих проваджень за зверненнями (59,6% від загальної кількості). На другому місці – Агенції Європейського Союзу, щодо діяльності яких було відкрито 47 проваджень (13,7%). Оскільки Європейська Комісія є основною установою Європейського Союзу, яка приймає рішення, що мають прямий вплив на громадян, а Агенції ЄС їх виконують, то цілком логічно що вони є головним об'єктом скарг громадян. Щодо Європейського парламенту, то відносно нього було відкрито 12 проваджень за зверненнями, що складо 3,5% від загальної кількості. Варто відзначити, що інституції ЄС у 80% випадків дотримуються пропозицій та зауважень Уповноваженого з прав людини, які були ним зроблені за результатами розгляду скарг. У чотирьох з кожних п'яти випадків, інституції ЄС виконували те, що Омбудсмен просив їх зробити [16, с. 19-20].

Попри те, що більшість звернень до Європейського Омбудсмана надходить з питань відновлення порушених прав, саме подані звернення стають підставою про покращення процедури прийняття нормативно-правових актів у Європейському Союзі та їх змісту. Зокрема, у 2012 році до офісу Європейського омбудсмана надійшла скарга про те, що Рада ЄС не розглядає зміст розробленого проекту документу з переліком спільних кроків щодо встановлення безвізового режиму між ЄС та Російською Федерацією. Разом з тим, аналогічні документи, що стосувалися Молдови й України, були розміщені у вільному

доступі на сайті Ради ЄС. Після того, як Європейський омбудсман надіслав відповідний запит, який був підготовлений на підставі поданої скарги, Рада Європейського Союзу цей документ опублікувала [15].

Отже, направлення петицій до органів публічної влади на рівні ЄС визначено установчими договорами ЄС, Хартією основних прав ЄС 2000 року та процедурними правилами Європейського парламенту. Нормативно-правові засади права петицій підкріплені дієвим інституційним механізмом в особі двох спеціалізованих установ у складі Європарламенту – Комітету з петицій та Європейського омбудсмана. Завдяки діяльності цих установ громадськість має реальні важелі впливу на прийняття нормативно-правових актів, а також підвищення його прозорості та транспарентності.

У світлі прогресивного європейського досвіду щодо реалізації права петицій необхідно посилити інституційні гарантії розгляду петицій в Україні шляхом створення Комітету Верховної Ради України з петицій. Наявність такого комітету суттєво посилить роль звернень громадян під час прийняття законів та буде сприяти значно більшому залученню громадськості до законотворчого процесу. Нині звернення громадян, що надійшли на адресу Верховної Ради України, розглядає Відділ з питань звернень громадян Апарату Верховної Ради України. Однак цей орган доволі обмежений у своїй діяльності оскільки він є здебільшого технічною установою, яка не має тих повноважень, якими наділений комітет Верховної Ради України у законопроектній діяльності.

Список використаних джерел

1. *Угода* про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 червня 2014 року: ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII

від 16 вересня 2014 року // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Том 1. – Ст. 2125.

2. Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції: Закон України від 2 липня 2015 року № 577-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 35. – Ст. 341.

3. *The Charter of Fundamental Rights of the European Union of 7 December 2000* // Official Journal of the European Communities. – 2000. – EN. – С 364/10.

4. Rules of procedure of European Parliament. – 7th parliamentary term. – EN. – Brussels, 2009. – 223 p.

5. *Grundgesetz* für die Bundesrepublik Deutschland. Textausgabe mit ausführlichen Verweisungen und einem Sachverzeichnis. – München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1999. – 680 s.

6. *Gesetz* über die Befugnisse des Petitionsausschusses des Deutschen Bundestages (Gesetz nach Artikel 45 c des Grundgesetz) // Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Textausgabe mit ausführlichen Verweisungen und einem Sachverzeichnis. – München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1999. – S. 443-444.

7. *The Legal Framework for the Work of the Petitions Committee of the German Bundestag* / German Bundestag Petitions Committee. – Berlin, 2012. – 36 p.

8. *Конституционное* (государственное) право зарубежных стран. Особенная часть: Учебник / Под ред. Б. А. Страшуна. – 3-е изд. – М.: Норма, 2008. – 1136 с.

9. *Der Jahresbericht* des Petitionsausschusses. Ausgabe 2015 / Deutscher Bundestag, Referat Öffentlichkeitsarbeit. – Berlin, 2015. – 69 p.

10. Rules of procedure of European Parliament. – 7th parliamentary term. – EN. – Brussels, 2009. – 223 p.

11. *Report* on the activities of the Committee on Petitions 2014 [EN] (2014/2218(INI)) Committee on Petitions / Rapporteur: Lidia Joanna Geringer de Oedenberg. – European Parliament, 2015. – 31 p.

12. *Europeans' Engagement in Participatory Democracy: Flash Eurobarometer Report* / Conducted by TNS Political & Social at the request of the European Commission, Directorate-General for Communication. – Brussels, 2013. – 63 p.

13. *Kurczewcka U.* Lobbying w Unii Europejskiej / U. Kurczewcka, M. Mołędzkiech Instytut Spraw Publicznych. – Warszawa, 2002. – 228 s.

14. *Treaty* of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007 (2007/C 306/01) [English edition] // Official Journal of the European Union. – 2007. – Volume 50. – 271 p.

15. *Refusal* to grant public access to a document concerning visa-free short-term travel of Russian and EU citizens // Website of European Ombudsman. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://bit.ly/1Uhe58N>.

16. *Annual Report* of European Ombudsman 2014 [EN] / the European Ombudsman's offices; Emily O'Reilly. – Brussels, 2015. – 38 p.

Нестерович В. Ф. Реалізація права петицій на рівні Європейського Союзу

У статті розглянуто питання реалізації права петицій на рівні Європейського Союзу. Вказано, що право петицій гарантовано низкою установчих договорів ЄС, статтею 44 Хартії основних прав Європейського Союзу 2000 року та процедурними правилами Європейського парламенту. Інституційною гарантією ефективної реалізації права петицій на рівні Європейського Союзу є діяльність двох спеціалізованих установ у складі Європейського парламенту, які розглядають подані петиції і приймають рішення про подальші дії. Такими установами є Комітет з петицій та Європейський омбудсман. Запропоновано перейняти позитивний європейський досвід та створити у складі Верховної Ради України Комітет з петицій.

Ключові слова: реалізація, право петицій, Європейський парламент, Комітет з петицій, Європейський омбудсмен, Європейський Союз.

Нестерович В. Ф. Реализация права петиций на уровне Европейского Союза

В статье рассмотрен вопрос реализации права петиций на уровне Европейского Союза. Указано, что право петиций гарантировано рядом учредительных договоров ЕС, статьей 44 Хартии основных прав Европейского Союза 2000 года, а также процедурными правилами Европейского парламента. Институциональной гарантией эффективной реализации права петиций на уровне Европейского Союза является деятельность двух специализированных учреждений в составе Европейского парламента, которые рассматривают представленные петиции и принимают решение о дальнейших действиях. Такими учреждениями являются Комитет по петициям и Европейский омбудсман. Предложено перенять положительный европейский опыт и создать в составе Верховной Рады Украины Комитет по петициям.

Ключевые слова: реализация, право петиций, Европейский парламент, Комитет по петициям, Европейский омбудсман, Европейский Союз.

Nesterovych V. Implementation of the right of petitions at the European Union level

The article deals a question of the realization of the right to petition on the European Union level. It is indicated that the right to petition is guaranteed a series of the Treaties of the European Union, which sets out the EU's constitutional basis, Article 44 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union of 2000 and the procedural rules of the European Parliament. Institutional guarantee the effective implementation of the right to petition the European Union level is the work of two specialized institutions in the European Parliament, who are considering the petition and make a decision on further action. These institutions are the Committee on Petitions and the European Ombudsman. It is proposed to adopt a positive European experience for Ukraine and set up the Committee on Petitions as part of the Ukrainian Parliament. Creating such a committee significantly strengthen the role of citizens in the law-making process and will contribute considerably greater involvement of the public in the legislative process.

Key words: implementation, the right to petition, the European Parliament, the Committee on Petitions, European Ombudsman, the European Union.